

**ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMANIN HUKUKİ YÖN VE
KAPSAMINA DAİR KANUN**

Kanun Numarası : 5717
Kabul Tarihi : 22/11/2007
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 4/12/2007 Sayı : 26720
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 46

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; velâyet hakkı ihlâl edilerek Sözleşmeye taraf bir ülkeden diğer bir taraf ülkeye götürülen veya alıkonulan çocuğun mutat meskeninin bulunduğu ülkeye iadesine veya şahsî ilişki kurma hakkının kullanılmasına dair 25/10/1980 tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Veçhelerine Dair Sözleşmenin uygulanmasını sağlamaya yönelik usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Kanun, bir kişiye veya bir kuruma tek başına veya birlikte kullanılmak üzere tevdi edilmiş bulunan ve yer değiştirmenin veya alıkonulmanın gerçekleştiği sırada fiilen kullanılmakta olan velâyet veya şahsî ilişki kurulması haklarının ihlâlinden hemen önce mutat meskeninin bulunduğu taraf ülkelerden birinde bulunan çocuklara uygulanır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Merkezî Makam: Adalet Bakanlığını,
 - b) Başvuru sahibi: Bu Kanun kapsamında çocuğun yeri değiştirilmeden veya alıkonulmadan önce bakım, gözetim ve koruma veya şahsî ilişki kurma hakkını fiilen kullanan gerçek kişi ile kurum ve kuruluşları,
 - c) Çocuk: Onaltı yaşını tamamlamamış kişileri,
 - d) Velâyet hakkı: Çocuğun bakım, gözetim ve koruma ile meskenini tayin etme hakkını,
 - e) Şahsî ilişki kurma hakkı: Çocuğun belirli bir süre mutat meskeninin bulunduğu yerden başka bir yere götürülmesi hakkını,
 - f) Sözleşme: 25/10/1980 tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Veçhelerine Dair Sözleşmeyi,
 - g) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünü,
 - h) Uzmanlar: Sosyal çalışmacı, psikolog ve pedagoğ gibi meslek mensuplarını,
 - i) Mahkeme: Aile mahkemesini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Merkezî Makamın Alacağı Tedbirler

Merkezî Makam

MADDE 4 – (1) Sözleşmenin öngördüğü yükümlülükler Merkezî Makam tarafından, mahallî Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığı ile yerine getirilir.

(2) Merkezî Makam, başvuruda bulunan adına çocuğun iadesi veya şahsî ilişki kurulmasını sağlamak amacıyla idarî ve adlî işlemleri yapmaya yetkilidir.

Merkezî Makamın görevleri

MADDE 5 – (1) Merkezî Makam, mahallî Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile;

a) Sözleşme kapsamında çocuğun iadesi veya şahsî ilişki kurulma hakkının kullanılması konusunda bir başvurunun yapılmasını müteakip çocuğun bulunduğu yerin tespiti ile menfaatlerinin korunması için kolluk ve diğer yetkili makamları görevlendirmek de dahil olmak üzere gerekli bütün tedbirleri alır.

b) Çocuğun, kendisini kaçırmış olan kişinin rızası ile iadesi veya taraflar arasında sulh yoluyla bir çözüme ulaştırılmasını teminen gerekli bütün tedbirlerin alınmasını sağlar.

c) Çocuğun, kendisini kaçırmış olan kişinin rızası ile iadesi veya taraflar arasında sulh yoluyla bir çözümün bulunması mümkün değilse, çocuğun iade edilip edilmeyeceği veya şahsî ilişki hakkının kullanılması konusunda bir karar verilmek üzere yetkili mahkemeye dava açar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Usûl Hükümleri

Görev ve yetki

MADDE 6 – (1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan dava ve işlerde görevli mahkeme aile mahkemesidir. Aile mahkemesi bulunmayan yerlerde bu Kanun kapsamına giren dava ve işlerde 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.

(2) İade veya şahsî ilişki kurulması hakkında başvuru yapıldığı sırada çocuğun halen oturduğu veya 10 uncu maddeye göre koruma altına alındığı yer mahkemeleri yetkilidir.

Başvuru usûlü

MADDE 7 – (1) Çocuğun, velâyet hakkı ihlâl edilerek yerinin haksız olarak değiştirildiğini veya alıkonulduğunu ileri süren kişi, kurum veya kuruluş, çocuğun geri dönmesini sağlamak için çocuğun mutad meskeninin bulunduğu merkezî makama veya Merkezî Makama veya Sözleşmeye taraf diğer herhangi bir devlet merkezî makamına başvurabilir.

(2) Çocuğun iadesi hakkındaki davalar, Merkezî Makam adına mahallî Cumhuriyet başsavcılığınca açılır.

(3) Davanameye yabancı merkezî makam veya başvuruda bulunan veyahut çocuğu yanında bulunduran kişi tarafından ibraz edilen belgeler eklenir. Bu Kanunun uygulanmasında merkezî makam tarafından gönderilen belgelerin tasdiki aranmaz.

(4) Mahkeme çocuğun iadesi veya şahsî ilişki kurulması talebinin değerlendirilmesine esas olmak üzere, gerekli gördüğü tüm bilgi ve belgelerin ibrazını isteyebilir.

Sulh yoluyla çözüm

MADDE 8 – (1) Mahkeme, bu Kanunun uygulanmasından doğan dava ve işlerde esasa girmeden önce, çocuğun iadesini uzmanlardan da yararlanarak sulh yoluyla teşvik eder. Sulh sağlanamadığı takdirde yargılamaya devam olunarak esas hakkında karar verilir.

Yargılama usûlü

MADDE 9 – (1) Çocuğun iadesine dair davaname, duruşma günü ile birlikte taraflara tebliğ olunur.

(2) Bu Kanunun uygulanmasından doğan tüm dava ve işler basit yargılama usûlüne göre öncelikle ve acele görülür.

Geçici koruma tedbirleri

MADDE 10 – (1) Mahkeme, talep üzerine veya re'sen çocuğun yüksek yararının tehlikeye düşmesini önlemek için dava sonuna kadar aşağıda belirtilen geçici tedbirlere, gerektiğinde çocuğun görüşünü ve uzmanlardan rapor almak suretiyle karar verebilir:

- a) Bakım ve gözetimi üzerine alan akrabalarından birine teslim.
- b) Bakım ve gözetimi üzerine alan güvenilir bir aile yanına yerleştirme.
- c) Çocuk bakımı ve yetiştirme veya benzeri resmî yahut özel kurumlara yerleştirme.
- d) Resmî veya özel bir hastaneye veya tedavi evine yahut eğitimi güç çocuklara mahsus kurumlara yerleştirme.

Şahsî ilişki kurulması

MADDE 11 – (1) Şahsî ilişki kurma hakkının korunması veya tesisi talebi ile bu talep üzerine yürütülecek adlî ve idarî işlemler, çocuğun iadesi talebi hakkındaki usûl ve esaslara tâbidir.

(2) Çocuğun iadesi veya çocukla şahsî ilişki kurulması davasının neticelenmesine kadar, mahkemece başvuruda bulunan ile çocuk arasında geçici olarak şahsî ilişki kurulması kararı verilebilir.

İade davasında velâyet

MADDE 12 – (1) Çocuğun iadesine dair bir karar verilmiş ise bu hükümde ayrıca velâyete ilişkin karar verilmez. Ancak, çocuğun iadesi talebinin reddine karar verilmesi halinde, velâyet hakkına dair bir karar verilebilir.

Velâyet kararının iade davasına etkisi

MADDE 13 – (1) Çocuğun iadesi başvurusunun yapılmasından sonra verilmiş bir velâyet kararı, bu Kanun hükümleri çerçevesinde çocuğun iadesi talebinin reddine gerekçe oluşturmaz.

Bekletici mesele

MADDE 14 – (1) Görülmekte olan bir iade davası sırasında velâyet davası da açılmış ise velâyete ilişkin dava bekletilir.

Davaların ayrılması

MADDE 15 – (1) İade davası ile velâyet davası birleştirilmiş ise birleştirilen davalar tefrik edilerek öncelikle iade davası görülüp sonuçlandırılır.

Adlî tatil

MADDE 16 – (1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan dava ve işler adlî tatilde de görülür.

(2) Bu Kanunun uygulanmasından doğan dava ve işlerde, 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun adlî tatil nedeni ile sürelerin uzatılmasına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Kararın kesinleşmesi

MADDE 17 – (1) Çocuğun iadesine veya şahsî ilişki kurulmasına dair kararlar kesinleştiğinde yerine getirilir.

(2) Çocuğun iadesi ve şahsî ilişki kurulması hakkındaki kararlara karşı Merkezî Makam, başvuruda bulunan veya davalı tarafından kanun yoluna başvurulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kararların Yerine Getirilmesi

Kararın yerine getirilmesi

MADDE 18 – (1) (**Değişik:24/11/2021-7343/49 md.**) Çocuğun iadesine veya şahsî ilişki kurulmasına dair ilamlar, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun Dördüncü Kısım hükümlerine göre teslim emri tebliğ edilmeksizin yerine getirilir.

(2) Bu Kanun gereğince verilen geçici tedbir kararları Cumhuriyet başsavcılığınca, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu veya ilgili diğer kurum ve kuruluşlar aracılığıyla yerine getirilir.

Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün yetkisi¹

MADDE 19 – (1) Çocuğun iadesi ve şahsî ilişki kurulmasına dair ilâmın icrası sırasında, çocuğu yanında alıkoyan kişi bulunmaz veya hemen bulundurulması mümkün olmazsa ilâmın yerine getirilmesi yokluğunda yapılır.

(2) Çocuğu alıkoyan kişi adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün isteği halinde, çocuğun bulunabileceği yerleri derhal göstermek zorundadır. Bu yerler gerektiğinde zorla açtırılır.²

Kolluk kuvvetlerinin görevleri

MADDE 20 – (1) Zor kullanma hususunda bütün kolluk kuvvetleri adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün yazılı başvurusu üzerine kendisine yardım etmek ve emirlerini yerine getirmekle yükümlüdür.³

Koruma tedbirlerinin yerine getirilmesi

MADDE 21 – (1) Çocuk hakkında alınacak her türlü koruma tedbirleri sırasında, fiziksel ve zihinsel yönden zarar görmemesi için 5395 sayılı Kanunun Dördüncü Kısım hükümleri uyarınca psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanlar, bunların yeterli sayıda olmaması hâlinde ise öğretmen hazır bulundurulur.⁴

Teslim işlemlerinin ertelenmesi⁵

MADDE 22 – (1) İlamın yerine getirilmesinin, çocuğun fiziksel ve duygusal yönden gelişimini ağır bir tehlike altında bırakacağıın uzman tarafından tespit edilmesi durumunda, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü tarafından, talep üzerine veya re'sen söz konusu tehlike ortadan kalkıncaya kadar teslim işlemleri ertelenir.⁽⁵⁾

Çocuğun iadesi

MADDE 23 – (1) İade veya şahsî ilişki kurulmasına dair kararların icrası suretiyle çocuğun teslimi ancak başvuruda bulunanın veya tayin edeceği bir kişi yahut kurum yetkilisinin huzurunda yerine getirilir.

¹ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 50 nci maddesiyle bu madde başlığı “İcra müdürlüğünün yetkisi” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

² 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 50 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “icra müdürlüğünün” ibaresi “adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün” şeklinde değiştirilmiştir.

³ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 51 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “icra müdürlüğünün” ibaresi “adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 52 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “İcra ve İflâs Kanununun 25/b maddesinde öngörülen hükümler uygulanır” ibaresi “5395 sayılı Kanunun Dördüncü Kısım hükümleri uyarınca psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanlar, bunların yeterli sayıda olmaması hâlinde ise öğretmen hazır bulundurulur” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 53 üncü maddesiyle bu madde başlığı “İcranın ertelenmesi” iken metne işlendiği şekilde, birinci fıkrada yer alan “icra müdürü” ibaresi “adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü” ve “icra ertelenir” ibaresi “teslim işlemleri ertelenir” şeklinde değiştirilmiştir.

Çocuğun yerinin değiştirilmemesi

MADDE 24 – (1) Mahkemece, talep üzerine veya re'sen iade ya da şahsî ilişki kurulması işlemleri sonuçlanıncaya kadar çocuğun yerinin takibi için aşağıdaki geçici tedbirlerden birine ya da birden fazlasına karar verilebilir:

- a) Çocuğun yurt dışına çıkışının geçici olarak durdurulması.
- b) Çocuk adına pasaport alınması veya yenilenmesi işlemlerinin durdurulması.
- c) Çocuğun okul, muhtarlık veya nüfus kayıtlarının alınması veya değiştirilmesi işlemlerinin durdurulması.
- d) Pasaport veya kimlik kayıtlarına dava süresince el konulması.
- e) Çocuğun tayin edilen sürelerde yetkili makamlarca kontrol edilmesi.
- f) Bu maksatla öngörülen diğer her türlü tedbirler.

Yaptırım

MADDE 25 – (1) Çocuğun iadesine veya şahsî ilişki kurulmasına dair ilâmların icrası sırasında çocuğu gizleyen veya ilâmın icrasından sonra tekrar kaçırın taraf ile bu fiillere iştirak edenler ve bu Kanuna göre yapılan tebliğ, tedbir ve emirlere uymayanlar hakkında, 5395 sayılı Kanunun 41/F maddesi hükmü uygulanır.⁶

Çocuğun giderleri

MADDE 26 – (1) Bir aile yanına veya paralı özel bir kurum ya da benzeri teşekküllere yerleştirilen çocuğun giderleri Devletçe ödenir. Ödenecek bu meblağ mahkemece verilecek bir kararla tespit edilir.

(2) Haksız yere ödeme yapılmasına sebebiyet veren ilgililere karşı Devletin, genel hükümler uyarınca rücu hakkı saklıdır.

Yargılama masrafları

MADDE 27 – (1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan dava ve işler harca tâbi değildir. Yargılama masrafları kovuşturma ödeneğinden karşılanır. Bununla birlikte yargılama masrafları davayı kaybedene yükletilir.

(2) Şu kadar ki; başvuruda bulunan adına bir avukat veya müşavirin katılımından doğan masraflar ile çocuğun iadesi sebebiyle doğan masraflar kovuşturma ödeneğinden karşılanmaz.

Adlî yardım

MADDE 28 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında başvuruda bulunan, adlî yardımdan yararlanabilir.

⁶ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 54 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan "İcra ve İflâs Kanununun 341 inci maddesi hükümleri" ibaresi "5395 sayılı Kanunun 41/F maddesi hükmü" şeklinde değiştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Usûl hükümleri

MADDE 29 – (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde; 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun aile hukukuna ilişkin hükümleri ile 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun, (...) ⁷ 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanun hükümleri 1/8/2000 tarihinden sonra meydana gelen bu Kanun kapsamındaki dava ve işler hakkında da uygulanır.

Yürürlük

MADDE 30 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 31 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

5717 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5717 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7343	18, 19, 20, 21, 22, 25, 29	30/11/2021

⁷ 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 55 inci maddesiyle bu fıkrafta yer alan “9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.